

УПРАВЛІННЯ ШКОЛОЮ

№ 22–24 (106–108) СЕРПЕНЬ 2005 р. • ЗАСНОВАНИЙ У СЕРПНІ 2002 р. • ВИХОДИТЬ ТРИЧІ НА МІСЯЦЬ

За сприяння Міністерства освіти і науки України • Учасник проекту ХДПУ ім. Г. С. Сковороди, КМПУ ім. Б. Д. Грінченка



У НОМЕРІ

Порадник методиста

Нова якість освіти — крок до розвитку відповідальних і свідомих громадян єдиної Європи	3
Напрями функціонування і розвитку дошкільної та початкової освіти	7
Сучасний погляд на формування мовленнєво-комунікативної компетентності дошкільників	8
Невичерпне джерело	10
Комунікативна діяльність як засіб морального виховання старших дошкільників	12
Розвиток пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку	17
Перший день у школі: початок проблем чи поява перспектив?	18
Мовчазне читання в початкових класах... ..	20
Вивчення математики в початковій школі . ..	21
Розвиток діалогічного мовлення молодших школярів	21
Про особливості навчання математики в 5 класах середніх загальноосвітніх навчальних закладів у 2005/2006 навчальному році	23
Про викладання біології у 2005–2006 навчальному році	26

Методичні рекомендації для вчителів географії на 2005–2006 навчальний рік....	28
Про викладання хімії у 2005–2006 навчальному році	32
Викладання курсу «Природознавство» у 5-х класах середніх загальноосвітніх шкіл	34
Методичні й організаційні особливості програми Intel.....	35
Про викладання української мови та літератури у 2005–2006 навчальному році	37
Викладання історії України та всесвітньої історії у 2005–2006 навчальному році.....	47
Про викладання іноземних мов у 2005–2006 навчальному році.....	56
Формування комунікативної компетенції учнів 5 класів за допомогою навчально-методичного комплексу «Guten Tag! 5»	63
О преподавании русского языка и литературы в 2005–2006 учебном году....	66
Про викладання зарубіжної літератури у 2005–2006 навчальному році	69
Про викладання курсів «Основи філософії», «Етики» у загальноосвітніх навчальних закладах у 2005–2006 навчальному році... ..	72

Методичні рекомендації до курсу «Основи правознавства» у загальноосвітніх навчальних закладах у 2005–2006 навчальному році.....	74
Особливості організації навчально-виховного процесу з трудового навчання у 5 класі за програмами 12-річної школи	76
Методичні рекомендації щодо викладання ОБЖД у 2005–2006 навчальному році.....	79
Методичні рекомендації щодо викладання предмета «Захист Вітчизни» у 2005–2006 навчальному році.....	81
Навчально-виховний процес з фізичної культури у 2005–2006 навчальному році....	83
Особливості вивчення дисциплін художньо-естетичного циклу у 2005–2006 навчальному році.....	85
Організація навчально-виховного процесу з музики у 2005–2006 навчальному році	87
Організація роботи з обдарованими дітьми у 2005–2006 навчальному році	88
Стратегії розвитку психологічної служби освіти міста на період до 2008 року	98
Організація методичної роботи у позашкільних навчальних закладах у 2005–2006 навчальному році.....	102

ПОРАДНИК МЕТОДИСТА

боку — намітяться лінія творчої корекції даної ситуації, контрольного завдання і т. д.

З побажаннями успіхів на педагогічній ниві нагадаємо слова Михайла Драгоманова: «Навіть свідомо національна незалежність без освіти не

дасть демократії. Все, що ми можемо бажати — се, щоб, з одного боку, було більше таланту, праці й освіти, а з іншого — більше людяності».

НАПРЯМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ
ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

О. В. Кочерга, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти, кандидат психологічних наук

Модернізація освіти в Україні здійснюється протягом останніх десяти років, тому в системі дошкільної освіти, як і в системі освіти в цілому, відбуваються істотні зміни. Так, замість однієї обов'язкової програми, за якою працювали дошкільні заклади і школи, тепер існує близько десяти, а буде ще більше, до того ж вони вже не мають такого ступеня обов'язковості. Педагоги мають право не тільки на вибір програми, а й на певну самостійність у її корекції та адаптації. Тобто розвиток системи освіти, її рівень, можливості, спрямованість, кінцеві результати починають визначатись саме дією принципів гуманізації і демократизації.

Гуманізація дошкільної освіти — це нові пріоритети у формуванні змісту та організації освітньо-виховного процесу з дітьми. У сучасному дошкільному навчальному закладі ставлення педагога до дітей має визначатись не з позиції «дорослий над дитиною», де його функція зводиться до контролю за тим, як підростає малюк, а позиції «поряд з дитиною і разом з нею». Вихователь повинен створити такі умови, за яких діти братимуть активну участь у діалозі, пропонуватимуть свої запитання, здогади, власні ідеї, рішення, пропозиції. До думки дітей педагог повинен виявити таку саму увагу, з якою малюк ставиться до думки дорослих. Спрощена функція контролю і простого підпорядкування з боку дітей має замінитися на педагогічну ситуацію, у якій відбувається взаємна гармонізація світу дітей і світу дорослих.

Вирішальне значення для повноцінного розвитку дитини має своєчасне оволодіння мовою, усім багатством її виражальних і змістових засобів. Мовлення тісно пов'язане з пізнавальним розвитком дитини, прилученням її до

основ морально-етичної та художньої культури. Основним засобом розвитку мовлення дошкільників є спілкування в різних його формах.

На жаль, тенденції останнього часу свідчать про те, що 60 % дітей, які йдуть до школи, мають ті чи інші порушення мовленнєвого розвитку. У цій ситуації конче необхідно посилити роботу з активізації дитячого мовлення в різних видах діяльності.

Головне завдання початкової освіти на сучасному етапі реформування полягає у всебічному розвитку дитини, формуванні елементарних форм її життєвої компетенції, виробленні умінь реалізувати власний природний потенціал, бути у згоді з оточуючим середовищем та з самим собою, становленні основ її морально-етичної культури.

Сучасною моделлю організації педагогічної діяльності передбачається зміщення акцентів із проблеми дидактичного забезпечення навчально-виховного процесу та контролю за досягненнями молодшого школяра на сприяння становленню його повноцінного особистісного буття. Чотирирічна початкова школа в системі 12-річної освіти покликана дати учням не лише суму принципово нових знань, але й сприяти серйозній внутрішній роботі щодо формування свого ставлення до навколишнього світу та усвідомлення своєї ролі в ньому.

Реалізація таких аспектів, як особистісно орієнтований освітній процес, гуманізація та гуманітаризація освіти, формування вміння і бажання вчитися, виховання духовності дитини, розвиток почуття національної приналежності, формування природничо-наукової картини світу, створення умов для самовираження школяра в різних видах діяльності сприяє опти-

мізації змісту та форм організації педагогічної діяльності.

У Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти зазначено, що метою освітньої галузі «Мови і література» визначено «формування комунікативної і літературної концепції, що базується на знаннях, уміннях пізнавального і творчого типу, соціальних навичках, світоглядних переконаннях тощо». Тому можемо вважати, що такі навчальні предмети як українська мова і читання є чільними у шкільній освіті учнів початкових класів. Вони повинні бути провідними в засвоєнні учнями загальнолюдських цінностей, формуванні інтелектуальної, почуттєвої, морально-етичної та естетичної сфер особистості кожного школяра.

Математика — один з обов'язкових предметів загальноосвітньої школи. Вивчення математики забезпечує оволодіння учнями системою математичних знань, умінь і навичок, необхідних у повсякденному житті та достатніх для успішного оволодіння іншими предметами і забезпечення наступності із основною ланкою школи.

У доборі змісту освіти вчитель має керуватися не критерієм максимум (що може засвоїти дитина), а тим, наскільки цей зміст відповідає віковому та психологічному розвитку учнів даного класу, які базові потреби він задовольняє, які відкриває можливості для економного використання навчального часу і розумових сил дітей.

Чіткий, умілий та творчий підхід до організації навчально-виховного процесу допоможе створити оптимальні умови для продовження роботи початкової школи за новим змістом та структурою навчання.